

1. ΘΕΜΑ

Ουσιαστικά κοινού γένους

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Ο/Η πρόεδρος – Ο/Η εισαγγελέας – Ο/Η μάρτυρας

3. ΕΠΙΠΕΔΟ-ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ

ΚΕΓ: Γ· ΕΚΠΑ: 2

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ

Κλίση ουσιαστικών

Γένος, αριθμός, πτώση

5. ΠΙΘΑΝΑ ΛΑΘΗ

α) αδυναμία χρήσης του σωστού άρθρου και άλλων προσδιορισμών, επειδή το γένος είναι αδιαφανές

β) σχηματισμός ανύπαρκτων θηλυκών τύπων με γενίκευση των πιο συνηθισμένων καταλήξεων (λ.χ., *η εισαγγελέα, η μάρτυρα, της εισαγγελέας, της μάρτυρας*) ή «διάχυση» καταλήξεων (λ.χ., *της αυστηρής εισαγγελέας*)

γ) αμηχανία απέναντι σε αδικαιολόγητους, όμως υπαρκτούς, τύπους, λ.χ. *Κυρία πρόεδρος! Κυρία Πρύτανης!* καθώς και σε αρχαϊσμούς: *της δικαστού, της μάρτυρος.*

6. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

6.1. Πολλά ουσιαστικά που δηλώνουν επαγγελματική ή άλλη επίσημη ιδιότητα δεν σχηματίζουν παραγωγικά κάποιον θηλυκό τύπο και χρησιμοποιούν τον τύπο του αρσενικού με το θηλυκό άρθρο για να αναφερθούν σε θηλυκά πρόσωπα. Τέτοια είναι τα ακόλουθα:

ο/η πρόεδρος, γιατρός, υπάλληλος, υπουργός, δικηγόρος, υπήκοος, ηθοποιός

ο/η βουλευτής, πολίτης, ταγματάρχης, σταθμάρχης

ο/η εισαγγελέας, γραμματέας, γραφέας, δεκανέας, συγγραφέας

ο/η εισπράκτωρ/εισπράκτορας, πράκτωρ/πράκτορας, κοσμήτωρ/κοσμήτορας

ο/η πρύτανης

ο/η μάρτυς/μάρτυρας

ο/η ταμίας, επαγγελματίας

6.2. Στην ίδια κατηγορία μπορούν να ενταχθούν και ουσιαστικοποιημένα επίθετα της αρχαίας που χρησιμοποιούνται ως ουσιαστικά (και μάλιστα όχι επαγγελματικά):

ο/η ασθενής, ευγενής, συγγενής

6.3. Οι μαθητές θα πρέπει να εξοικειωθούν με καταλήξεις της αρχαίας που ενδέχεται να χρησιμοποιούνται (τουλάχιστον από κάποιους άλλους) ιδιαίτερα στη γενική του ενικού εναλλακτικά με τις πιο ομαλές και γενικευμένες καταλήξεις της κοινής νέας ελληνικής. Έτσι, παράλληλα με τις γενικές

του/της ασθενή, του/της ευγενή, του/της συγγενή

είναι δυνατό να συναντήσουν, ιδιαίτερα στο θηλυκό και τους παρακάτω τύπους:

της/του ασθενούς, της/του ευγενούς, της/του συγγενούς

Παρόμοια, και στα ουσιαστικά της πρώτης κατηγορίας, ιδιαίτερα στην περίπτωση των θηλυκών μπορεί να χρησιμοποιηθούν καταλήξεις της αρχαίας:

της/του λέκτορος, της/του μάρτυρος, της/του πρυτάνεως, της/του γραμματέως, της/του ταγματάρχου, της/του βουλευτού, της/του δικαστού

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Είναι χρήσιμη η εξάσκηση της κλίσης των ουσιαστικών αυτής της κατηγορίας με συνοδεία επιθέτου, ώστε να γίνεται αντιληπτή η αντιστοιχία των καταλήξεων:

η επίμονη λοχαγός – οι επίμονες λοχαγοί

Είναι ακόμη χρήσιμο να αναφερθούμε στα διαρκώς αυξανόμενα θηλυκά επαγγελματικά με τις δικές τους καταλήξεις που επίσης είναι δυνατό να χρησιμοποιούνται στη θέση των κοινών τύπων, όπως, λ.χ., *η καθηγήτρια, η λεκτόρισα, η κοσμητόρισα, η βουλευτίνα, η καλλιτέχνης, η συνεργάτις / συνεργάτιδα / συνεργάτρια...*

8. ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΣΥΝΑΦΗ ΘΕΜΑΤΑ

ΜΠ4: Το γένος

ΑΤ58: Συμφωνία στοιχείων μέσα στην ονοματική φράση

Κλίση ουσιαστικών (λ.χ. ΑΤ8, ΑΤ9, ΑΤ14, ΜΠ2, ΒΣ1, ΒΣ2)

9. ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΣΕ ΥΛΙΚΟ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Γλωσσικές Ασκήσεις: 88, 92.